

Records musicals d'adolescència

Els concerts "simfònics"

Eren com una tradició cada any per la festa major a can Peracaula, el bar del Passeig. Els protagonitzaven sempre els músics de La Principal. Era un dia que el pare ens insistia que havíem de dinar amb puntualitat per no fer-hi tard. Un any va ser molt més exigent perquè sabia que tocarien la *Scheherazade* de N. Rimsky-Korsakov, una de les seves obres preferides. En les poques vegades que la transmetien per la ràdio, ens feia callar a tots quan venia el que ell en deia "*el tros dels violins*"; es referia al tercer moviment, "*El jove príncep i la princesa*", un dels fragments més romàntics de l'obra.

El Passeig, una mica frescal en aquells dies de xafogor intensa, amb les dues palmeres de can Pla i el castell al fons; la flaire dels cafès i les copes curulles, regalimant, del gelat natural boníssim, molt endolcit, que feien a cal Pastisser; la figura esprimatxada amb aquell nas corbat d'en Saló dirigint, que semblava un faquir dels que vèiem a les pel·lícules, donaven una ambientació extraordinària als contes sensuais de *Les mil i una nits*, musicats per Rimsky-Korsakov i arrangats exquisidament per a petita orquesta per en Saló.

Sardanes a Perpinyà i els exiliats

Quan després de la II Guerra Mundial, es va obrir la frontera francesa, l'any 1947 o 1948, un home de la Bisbal organitzava autocars per anar a Perpinyà. La primera vegada va ser per mi tota una aventura. Travessar la frontera, ser controlats per la policia i els gendarmes per "saltar" la ratlla de França, ensenyar el passaport i haver de declarar la màquina de fotografiar a la duana, veure senyeres pels carrers dels pobles del Vallespir i del Rosselló i sentir parlar català en un país que deien estranger, era per mi una novetat.

Nosaltres hi anàvem per visitar la família de la mare que aleshores vivien exiliats a Ceret. D'altres viatjaven per turisme o per comprar gèneres que aquí mancaven.

A l'arribada a Perpinyà ens esperava tota una munió d'homes exiliats després de la Guerra Civil per la seva filiació política o sindical. Ens saludaven emocionats.

A la tarda, per tornar, ens havíem de concentrar tots els excursionistes al Palmarium, el grandios càfé bastit sobre la plataforma que cobreix una petita part del canal que travessa Perpinyà. Hi vam coincidir amb La Principal que hi tocava sardanes i en vam ballar, abans d'anar a pujar a l'autocar.

Aspecte del Passeig Marimon Aspre, de la Bisbal en la diada de l'Aplec - (Foto: Ramon Darnaculleta)

Un record que no se m'esborrarà mai: les sardanes vibrants de La Principal, amb aquell timbre brillant i aquell color que sabia donar-li en Saló, feien venir llàgrimes als ulls als exiliats que vivien, amb l'enyorament, separats de la família, la qual tampoc no podia anar a veure'ls perquè no els autoritzaven el passaport.

Cançons per a després d'una guerra

Van sortir-ne algunes que molts anys després vam saber que eren satíriques i referides al règim franquista i a determinades situacions precàries que es vivien en aquells anys de postguerra.

Se va el caimán i *Raskayú*, anaven per en Franco, el prepotent *Caudillo*. La segona deia "*Raskayú cuando mueras ¿qué serás tú? un cadáver nada más...*"

N'hi havia unes altres que al·ludien irònicament a la situació de fam que vivien moltes famílies; no tothom podia cantar *Tengo una vaca lechera*, un animal que no era "*una vaca cualquiera*" i que, fins i tot, donava "*leche merengada*". Una altra, de la qual no recordo el títol, la interpretava un conjunt vocal "*a capella*", contava un succulent menú, en el qual hi havia tots els menjars de més categoria que es crusprien els rics i acabava amb cafè, copa i "*puro*" i un "*buen provecho le haga a usted*".

La més satírica era *No hay novedad señora baronesa*; un majordom parlava per telèfon a la mestressa i li contava totes les desgràcies que passaven a les seves

finques. En acabar cadascuna deia "*pero nada pasa por aquí; no hay novedad señora baronesa*". Era una clara referència a les coses malastrugues, als disbarats i a la mala situació econòmica del país que amagava el franquisme amb la seva propaganda, per exemple a través del *NoDo*.

Ràdio Andorra posava totes aquestes cançons amb freqüència en el "*disco solicitado*", amb les dedicatòries que feien els oients i algunes eren com una mena de misatges xifrats que servien per donar consignes als maquis i a la resistència interior.

La Principal també les interpretava sobretot en els balls de Carnestoltes a Can Met. En recordo una altra que ironitzava sobre la manca d'habitatge de moltes famílies, *La casita de papel*, que els músics bisbalencs acabaven en català ensenyant un paquet de paper de fumar buit: "*la casita de papel... de paper de fumar que ja no n'hi ha, que ja no n'hi ha...*"

Un antic músic de La Principal

Un dia de cada setmana venia a l'escola Magne Bosch, exmúsic de La Principal. Nosaltres li dèiem el senyor Magnum. Ja era molt gran i se'l veia abatut i trist. Ara que el recordo em sembla una imatge ben representativa de la gent que havia patit les conseqüències de la guerra i les humiliacions i les repressions de la postguerra.

Un home com ell, que havia estat republicà federal i membre actiu de l'Ateneu Pi i Margall i d'ERC, devia sentir amb dolor d'esperit la derrota dels seus ideals. Vestia pobrament amb uns pantalons i una americana que de tan usats eren lluent com si s'hi haguessin passejat els cargols. Feia classes particulars i guanyava algun diner ensenyant-nos a cantar cançonetes.

En aquells moments de repressió envers Catalunya poder aprendre a cantar *L'hereu Riera*, *El pobre pagès*, *Les muntanyes del Canigó*, *Fum, fum, fum*, o *El rabadà*, per exemple, era una delícia.

Però després venia la part més trista per a ell. Ens havia d'ensenyar el *Cara al sol* de la Falange, *Por Dios, por la Patria y el Rey* dels carlins i l'himne espanyol que nosaltres, murrís, cantàvem amb aquella estrofa que ens havien ensenyat els grans *Visca Espanya / penjada d'una canya/ si la canya cau/ Espanya adéu-siau*. Suposo que ho sentia però feia veure que no; no ens va renyar ni dir mai res.

Potser érem, en el seu pensament, un bri d'esperança!

Jordi Frigola i Arpa